

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Disputatio Secunda De Religione Eclectica Seu Prudentum
ad Locum 1. Thessal. V.21**

**Hardtschmidt, Johann Nicolaus
Winter, Johannes Christoph**

Argentorati, 1705

VD18 11641991

§. 8

urn:nbn:de:bsz:31-105849

competit, non autem hæc vi divini mandati obligantis etiam conscientias, ut credendi libertas ab obligatione nulla sit. Hinc nihil efficiunt, quæ dictus Autor p. 8. addit, quod sicut ratio in philosophia norma est, ita in Theologia Scriptura sacra: hoc enim nemo nostratum negat, quamvis non ita videatur eclecticis omnibus, nec forte auctori ipsi, qui Scripturam in credendis cum ratione convenire debere, quantum possibile, contendit. Nec probat, quod subjicit, ex diversis interpretationibus Scripturæ sacræ dissensum in religione ortum; multo minus illud verum est, quod interpretatio hæc, vel illa, merè (bloss) autoritate alicujus eruditi nitatur, si de interpretatione vera ad mentem Spiritus S. sermo sit. Si autem de falsa loquatur, falsam exinde religionem sequi necesse est; quam eligere, nulli concessum; adeo ut & in multis negatio, in multis etiam ignorantia damnum saluti inferat, quod de Philosophia dici nequit; ac proinde, non est eligendum id quod alicui videtur accipiendum; *Dasß er nach seinem Gefallen diejenige so ihm am annehmlichsten scheinet, erwähle; und so am convenientesten zu seyn scheinet.*

§. 8.

Quod porro ad rei confirmationem addit; in Scriptura sacra est veritas divina, & quodvis dictum, quatenus clarum est, & nullius interpretationis indigum, secundum sensum literalem accipiendum, quatenus autem varias admittit explicationes, illam amplectendam, quæ convenientissima videtur, à statu quæstionis prorsus alienum est, sive studio, sive ex negligentia allatum. Dictum namque superius est, circa libertatem credendi non esse de quibuscunque quæstionibus sermonem, sed de fundamentalibus articulis qui constituunt certam religionem; unde necesse est, autorem vel supponere, vel statuere, in iis quæ ad fundamentum fidei pertinent Scripturam non ita claram esse, ut explicatione opus non sit; vel dissensum non esse inter religiones fundamentalem, quod utrumque falsissimum est; vel sibi esse sermonem de iis quæ fidei salutisque fundamentum non concernunt, & sic à statu

§. 8.

tu controversiæ aberrat, nihilque inde probat pro peculiari religione prudentum, nec pro libertate eligendi in rebus credendis, quicquid libuerit. Atque hinc etiam patet argumentum à minori ad majus non esse, quandoquidem quoad hoc tertium electionis, nec Philosophia cum Theologia, nec philosophiæ placita, cum credendis fidei articulis conferri possunt.

§. 9.

§. 9.

Aliud jam est, quod religioni huic philosophicæ & Syncretismo Eclogario impedimentum objicitur p. 9. quodque autor conatur removere, scilicet, *quemadmodum in Republ. bene constituta non aliud jus eligere licet, quam quod receptum est: ita nec ex Arminianismo, Socinismo &c. licere eligere religionem, quæ summa est argumenti usque ad finem capitis, quod variis responsionibus eludere conatur. Scilicet præscribere leges esse in principis potestate, res religionis DEI esse, qui solus possit conscientis dominari.* Sed responsio ad hæc non est difficilis, ut objectio nihilominus valida sit. Nam fatemur leges præscribere, in principis esse potestate, res religionis soli DEO subjectas; sed contra autorem invertimus; scilicet quemadmodum est in potestate principis leges condere, quibus subditus adstrictus sit, ut liberum non sit eligere quamcunque velis legem servandam, si quidem principis subditus esse velis: ita & cum DEUS noster, sit Dominus noster, cui in conscientiam potestas est summa, non licebit eligere religionem, quamcunque volueris, sed quisquis subditus, regni h. e. Ecclesiæ DEI esse cupit, tenetur ad eas leges, quas DEUS circa religionem sanxit, omnesque homines ad illas voluit esse adstrictos. Nec hoc quidem dixerim, quod DEUS voluntati vim faciat, aut conscientias cogat, non tamen liberum relinquit credendi quidvis. Quæ obligatione divina stante apud omnes homines relinquitur homini sua libertas, quæ à coactione & necessitate physica & violentia immunis est voluntas; non tamen libera ab obligatione, jure & mandato divino, jam vero ab illâ ad hanc concludere, tam est ineptum, ac si quis velit dicere: est hominis

minis libera
sive physice,
nisi ratione
num vel mal
to ab autorita
legat hominen
malam, sed a

Quod pe
lem receptam, in
nam esse unam
se, id plura c
pollunt. Prin
de decy Hany
su decem in to
res religiones
et, ut statuas
leus enim si tu
ligones in cor
vero in fundam
ligonis approb
gat, & sic neut
religionis in to
nem, quæ pro
approbat in to
ponit quæ tar
que sic necessa
comprehensa
tibus tantum
dentum electio
et, quæ in illis
à comparatis a
quid exinde ve
libertatem hujus
non autem lib